

MAHLERLIEDER

FRANUI

INFO

DATA / DATES

za 22 juni 2013

Sat 22 June 2013

AANVANG / STARTING TIME

20.30 uur

8.30 pm

LOCATIE / VENUE

Muziekgebouw aan 't IJ

DUUR / RUNNING TIME

1 uur 30 minuten, zonder pauze

1 hour 30 minutes, no interval

INLEIDING / INTRODUCTION

door *by* Bart Boone

19.45 uur

7.45 pm

MEET THE ARTIST

Andreas Schett, Markus Kraler

Na afloop van de voorstelling

After the performance

moderator Bart Boone

WEBSITES

www.franui.at

CREDITS

COMPOSITIE, ARRANGEMENT /

COMPOSITION, MUSICAL

ARRANGEMENT

Markus Kraler, Andreas Schett

naar *after* Gustav Mahler

TEKST / TEXT

Robert Walser *Kleine Dichtungen*

UITVOERING / PERFORMED BY

Stefan Kurt, voordracht *reader*

Franui:

Johannes Eder, klarinet, basklarinet

clarinet, bass clarinet

Andreas Fuetsch, tuba

Romed Hopfgartner, altsaxofoon,

klarinet *alto saxophone, clarinet*

Markus Kraler, contrabas, accordeon

double bass, accordion

Angelika Rainer, harp, citer, zang *harp,*

citbara, vocals

Bettina Rainer, hakkebord, zang

hammered dulcimer, vocals

Markus Rainer, trompet, zang *trumpet,*

vocals

Andreas Schett, trompet, zang,

muzikale leiding *trumpet, vocals, musical*

direction

Martin Senfter, ventieltrombone, zang

valve trombone, vocals

Nikolai Tunkowitsch, viool *violin*

Daniel Schmutzhard, zang *vocals*

COPRODUCTIE / COPRODUCTION

Tiroler Festspiele Erl, Festspiele,

Südtirol/Alto Adige Festival, Wiener

Konzerthaus

IN OPDRACHT VAN / COMMISSIONED BY

Ludwigsburger Schlossfestspiele

WERELDPREMIÈRE / WORLD PREMIERE

Ludwigsburg, 10.6.2010

MOGELIJK GEMAAKT MET EXTRA

BIJDRAGE VAN / THIS PRODUCTION

HAS BEEN MADE POSSIBLE WITH

ADDITIONAL SUPPORT BY

The Brook Foundation

PROGRAMMA

- 1 *Wenn mein Schatz Hochzeit macht*
- 2 *Nicht wiedersehen!*
- 3 *Das irdische Leben*
- 4 *Ich atmet' einen linden Duft*
- 5 *Die zwei blauen Augen*
- 6 *Wunderborntanz*
- 7 *Phantasie/ Zu Straßburg auf der Schanz'*
- 8 *Wenn dein Mütterlein*
- 9 *Ich ging mit Lust*
- 10 *Wo die schönen Trompeten blasen*
- 11 *Urlicht*
- 12 *Um Mitternacht*
- 13 *Revelge (For a Drummerboy)*
- 14 *Ich bin der Welt abhanden gekommen*

MAHLERLIEDER

Gustav Mahler woont in Amsterdam, zo kan men dat best zeggen. Het Concertgebouw is tot in de vezels doordrongen van zijn symfonieën, en ook zijn liederencycli, een hoogtepunt in de klassieke liedcultuur, hebben hier talloze keren geklonken – maar nog nooit zoals vanavond. Ter gelegenheid van Mahlers honderdvijftigste geboortedag in 2010 stak de Oostenrijkse ‘musicabanda’ Franui een aantal van diens liederen in een opmerkelijk nieuw jasje. De stukken worden afgewisseld met verhalen uit *Kleine Dichtungen* van de Zwitserse schrijver Robert Walser.

Franui werd in 1993 opgericht en speelt sindsdien in nagenoeg ongewijzigde bezetting. Het gezelschap bestaat uit een ongewone combinatie van hout- en koperblazers, viool, contrabas, accordeon, citer, harp en hakkebord. Het heeft daardoor een geheel eigen geluid, dat de klankwerelden van klassiek, volksmuziek en jazz in zich verenigt. ‘Franui’ is de naam van een bergweide in het hoog boven zeeniveau gelegen Oosttiroler dorpje Innervillgraten, waar de musici van het gezelschap grotendeels zijn opgegroeid. De berglucht doet de muzikaliteit kennelijk goed, gezien die dichtheid van talent; vlakbij, in de buurt van Toblach, bevindt zich bovendien het laatste componerhuisje van Mahler.

Die nabijheid is overigens niet helemaal onschuldig, beweert ensembleleider Andreas Schett; hij heeft de sterke verdenking dat Mahler op een dag over de 2663m hoge Toblacher Pfannhorn naar Innervillgraten is gewandeld en uit de oefenruimte van Franui noten heeft ontvreemd. “En die stelen wij nu terug.”

De metamorfose van het bekende materiaal is telkens fascinerend. ‘Perspectiefwisseling’ noemt Franui dat: we horen Mahler voor het eerst vanuit de volksmuziek die óók tot zijn voedingsbodem behoorde. Soms klinkt dat als een late avond in een Osttiroler biercafé, maar steeds met muzikaal vernuft. Nu en dan barsten de ensembleleden uit in gezang, zoals in *Ich ging mit Lust durch einen grünen Wald*: close-harmony die doet denken aan vooroorlogse vocale groepen, gebracht met een ontroerende eerlijkheid. Daarnaast kan het ensemble ook behoorlijk wild tekeergaan en af en toe lijkt Mahler ver weg, maar dat is slechts schijn: deze liedbewerkingen paren op aanstekelijke wijze frivoliteit aan eerbied en ernst aan plezier.

De verwantschap tussen Mahler en volksmuziek is nauwer dan men zou denken: voor het gros van zijn liedteksten putte de componist uit *Des Knaben Wunderborn*, de omvangrijke verzameling volksliederen die Clemens Brentano en Achim von Arnim begin negentiende eeuw bijeen hadden gebracht. Maar Franui koos ook andere liederen, zoals ‘Wenn dein Mütterlein’, een van de vijf *Kindertotenlieder* voor orkest (1901-1904) op teksten van Friedrich Rückert. De tragische ironie wil dat Mahler niet lang na voltooiing, in 1907, zijn dochter Maria Anna verloor. ‘Wenn dein Mütterlein’ zit in de uitgekledede instrumentale versie van Franui, met hakkebord, viool en blaaskapel, hartverscheurend dicht op de huid.

Uit het leven gegrepen, dat zijn ook de verhalen van Robert Walser (1878-1956). Na jaren van zwerven was Walser in 1913 teruggekeerd naar zijn geboortestad Biel, waar hij een zeer productieve periode kende. *Kleine Dichtungen* verscheen in 1914 als bundeling van de korte stukken die hij schreef voor kranten en tijdschriften. De miniatuur-tjes getuigen van zijn scherpe observatievermogen en gaan over ‘kleine’ dingen – een dromerige schaareshoeder, regen in de bergen, het graf van zijn moeder. “Je hoeft niet veel bijzonders te zien,” schrijft Walser in een typerend wandelverhaal. “Je ziet al heel veel.” En de banda begint te spelen.

MAHLERLIEDER

Gustav Mahler is alive and well in Amsterdam, might be the best way to put it. The Concertgebouw is permeated through and through with his symphonies, while his song cycles, a high point in classical lieder culture, have also resounded here countless times – but never before like tonight. On the occasion of Mahler's 150th birthday in 2010, the Austrian *musicabanda* Franui gave a number of his songs a remarkable new twist. The pieces are alternated with stories from *Kleine Dichtungen* by the Swiss writer Robert Walser.

Franui was founded in 1993, and since then has pretty much kept the same formation. The group is an unusual combination of woodwinds and brass, violin, double bass, accordion, zither, harp and dulcimer. This gives it a sound all its own, which unites the worlds of classical, folk music and jazz. 'Franui' is the name of a mountain meadow high above sea level in the East Tyrolean village of Innervillgraten, where most of the musicians in the group grew up. The mountain air evidently is good for musicality, considering the concentration of talent; what's more, nearby, in the vicinity of Toblach, is the house where Mahler wrote his last compositions.

That proximity is not totally innocent, by the way, claims ensemble leader Andreas Schett; he has a strong suspicion that Mahler walked across the 2663-meter-high Toblacher Pfannhorn to Innervillgraten one day and stole a few notes from Franui's rehearsal space. "And now we're stealing them back."

With each of these lieder, the metamorphosis of the familiar material is fascinating. 'Change of perspective' is what Franui calls it: for the first time, we hear Mahler from the point of view of the folk music that was also his breeding ground. Sometimes it sounds like a late-night in an East Tyrolean beer café, but always executed with musical brilliance. Now and then, the members of the ensemble burst into song, like in *Ich ging mit Lust durch einen grünen Wald* (I Walked with Joy through a Green Wood): close-harmony reminiscent of vocal groups from before the war, sung with touching honesty. The ensemble can also get rather wild, and occasionally seem to be far removed from Mahler, but that is only seemingly so: these song adaptations infectiously couple frivolity with honesty, earnestness with pleasure.

The relation between Mahler and folk music is closer than one would think: for the majority of his song texts, the composer drew upon *Des Knaben Wunderhorn* (The Youth's Magic Horn), an extensive collection of folk songs that Clemens Brentano and Achim von Arnim assembled at the beginning of the 19th century. But Franui also chose other songs, such as 'Wenn dein Mütterlein' (When your Mother), one of the five *Kindertotenlieder* (Songs on the Death of Children) for orchestra (1901-1904) with lyrics by Friedrich Rückert. As tragic irony would have it, not long after Mahler completed this work in 1907, he lost his daughter Maria Anna. In Franui's stripped-down instrumental version with dulcimer, violin and wind band, 'Wenn dein Mütterlein' is heartrending.

The stories of Robert Walser (1878-1956) are also a slice of real life. After years of wandering around, in 1913 Walser returned to his birthplace, Biel, where he had an extremely productive period. *Kleine Dichtungen* (A Little Ramble) was published in 1914 as a compilation of the short pieces he wrote for newspapers and magazines. The miniatures testified to his sharp powers of observation and are about 'little' things – a dreamy shepherd, rain in the mountains, his mother's grave. "You don't have to see a lot of extraordinary things," writes Walser in a typical walking story. "You already see a lot." And the banda begins to play.

HOLLAND FESTIVAL 2013

DIRECTIE

Pierre Audi, artistiek directeur
Annet Lekkerkerker, zakelijk directeur

BESTUUR

Martijn Sanders, voorzitter
Renze Hasper, penningmeester
Marjet van Zuijlen, secretaris
Mavis Carrilho
Joachim Fleury
Ben Noteboom

Het programma van het Holland Festival kan alleen tot stand komen door subsidies, bijdragen van sponsors en fondsen en door de gewaardeerde steun van u, ons publiek.

SUBSIDIËNTEN

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Gemeente Amsterdam, Europese Commissie Programma Cultuur (2007-2013)

Het Holland Festival is lid van Réseau Varèse, Europees netwerk voor de creatie en promotie van nieuwe muziek, gesubsidieerd door het Culturele Programma van de Europese Commissie.

HOOFDBEGUNSTIGER SNS REAAL Fonds

SPONSORS EN FONDSSEN

Rabobank Amsterdam, Stichting Ammodo, Clifford Chance LLP, DoubleTree by Hilton, Westergasfabriek/MeyerBergman, Automobiël-bedrijf Van Vloten, Turing Foundation, Stichting Dioraphite, VSBfonds, Stichting Herdenking Slavernijverleden 2013, The Brook Foundation, Fonds Podiumkunsten, Prins Claus Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds, Pro Helvetia, Goethe Instituut, Institut Français France, Institut Français des Pays-Bas, Réseau Varèse

HF BUSINESS

Beam Systems, De Nederlandsche Bank N.V., G&S Vastgoed, ING Groep, Schut van de Ven Notariskantoor, Ten Have Change Management, WPG Uitgevers B.V.

MEDIAPARTNERS NTR, VPRO

DONATIES

De genereuze, meerjarige verbintenis van de Governors is van groot belang voor de internationale programmering van het Holland Festival, met name de internationale coproducties. Ook de belangrijke bijdrage van de Vrienden van het Holland Festival en HF Business komt rechtstreeks ten goede aan de internationale programmering.

GOVERNORS

G.J. van den Bergh en C. van den Bergh-Raat, R.F. van den Bergh, W.L.J. Bröcker, J. van den Broek, Jeroen Fleming, J. Fleury, V. Halberstadt, H.J. ten Have en G.C. de Rooij, J. Kat en B. Johnson, Irina en Marcel van Poecke, Ton en Maya Meijer-Bergmans, Sijbalt Noorda en Mieke van der Weij, Robert Jan en Mélanie van Ogtrop-Quintus, Françoise van Rappard-Wanninkhof, A. Ruys en M. Ruys-van Haaften, M. Sanders, A.N. Stoop en S. Hazelhoff, Tom de Swaan, S. Tóth, Elise Wessels-van Houdt, H. Wolfert en M. Brinkman

HARTSVRIENDEN

S. van Delft-Vroom, H. Doek, W.M.M. van Ierschoot, K. Kohlstrand, J. en M. Kuiper-Gerlach, M. Plotnitsky, P. Voorsmit, P. van Welzen en C. Lafeber

BESCHERMERS

Lodewijk Baljon en Ineke Hellingman, A. van de Beek en S. van Basten Batenburg, S. Brada, Frans en Dorry Cladder-van Haersolte, Kommer en Josien Damen, J. Docter en E. van Luijk, H. Doek, L. Dommering-van Rongen, E. Flores d'Arcais, E. Granpré Molière, E.H. Horlings, J. Houwert, Luuk H. Karsten, R. Katwijk, R. Kupers en H. van Eeghen, J. Lauret, A. van der Linden-Taverne, H. en I. Lindenbergh-Sluis, F. Mulder, G. van Oenen, H. Pinkster, H. Sauerwein, R. van Schaik en W. Rutten, K. Tschennett, P. Wakkie, R.R. Walstra, A. van Wassenaer, T. Winkelman, O.L.O. en Tineke de Witt Wijnen-Jansen Schoonhoven

BEGUNSTIGERS

M. Beekman, I. van den Bercken, E. Blankenburg, Co Bleeker, A. Boelee, K. de Bok, Jan Bouws, E. Bracht, G. Bromberger, D. de Bruijn, M. Daamen, J. Dekker, J. Drupsteen, Chr. van Eeghen, J. van der Ende, Ch. Engeler, E. Eshuis, E. Goossens-Post, E. de Graaff-Van Meeteren, D. Grobbo, J. Haalebos, J. Hennephof, M. Henriques de Castro, G. van Heteren, L.D.M.E. van Heteren, B. van Heugten, S. Hodes, Herma Hofmeijer, R. Hoogendijk, J. Hopman, A. Huijser, E. Hummelen, G. van der Hulst, P. Jochems, Jan de Kater, J. Keukens, A. Ladan, M. Le Poole, M. Leenaers, K. Leering, T. Liefwaard, A. Ligeon, T. Lodder, D. van der Meer, E. van der Meer-Blok, A. Mees-Lubberman, A. de Meijere, J. Melkert, E. Merckx, A. Nieuwenhuizen, R. Nieuwpoort, La Nube, Kay Bing Oen, B. Oremus, E. Overkamp en A. Verhoog, C. van de Poppe, P. Price, F. Racké, S. van de Ree, Wessel Reinink, Thecla Renders, L.M. Remarque-Van Toorn, M. Robben, B. Robbers, A. Schneider, H. Schnitzler, G. Scholten, C. Schoorl, E. Schreve-Brinkman,

C.W.M. Schunck, P. Smit, G. Smits, I. Snelleman, A. Sonnen, C. Teulings, H. Tjeenk Willink, I. Tjoa, H.B. van der Veen, R. Verhoeff, C. van der Vlies, F. Voorluis-Spanhoff, A. Vreugdenhil, W. Vroom, A. Wertheim, M. Willekens, M. van Wulfften Palthe, M. Yazdanbakhsh, P. van der Zant, P. van Zwieten en N. Aarnink

JONGE BEGUNSTIGERS

Kai Ament, J.A. de Groot, G. Schunselaar, David van Traa, H. Verhagen, Vivian van der Weide, M. van Zijll Langhout

ANONIEME SCHENKERS

Ook dankt het Holland Festival anonieme schenkers.

LIEFHEBBERS

Het Holland Festival dankt 646 Liefhebbers voor hun steun en bijdrage.

HET HOLLAND FESTIVAL HEEFT OOK UW STEUN NODIG: WORD VRIEND

Help mee de bijzondere programmering mogelijk te maken. Dan maakt ook u het Holland Festival!

LIEFHEBBER

(vanaf € 45 per jaar) U ontvangt dit programmaboek gratis, u krijgt voorrang bij de kaartverkoop en korting op tickets.

BEGUNSTIGER

(vanaf € 250 per jaar of € 21 per maand) Uw bijdrage komt rechtstreeks ten goede aan de internationale programmering van het Holland Festival. Als Begunstiger heeft u recht op vrijkaarten en andere aantrekkelijke privileges.

JONGE BEGUNSTIGER

(vanaf € 250 per jaar of € 21 per maand) Voor Jonge Begunstigers selecteren we drie voorstellingen die je niet mag missen. We organiseren ontvangsten waar je andere Jonge Begunstigers, maar ook kunstenaars en Governors van het Holland Festival ontmoet.

BESCHERMER

(vanaf € 1.500 per jaar of € 125 per maand) Als dank voor uw aanzienlijke bijdrage aan de internationale programmering van het Holland Festival ontvangt u een uitnodiging voor de openingsvoorstelling en voor exclusieve bijeenkomsten, naast vrijkaarten en andere privileges.

HARTSVRIEND

(vanaf € 5.000 per jaar) Als Hartsvriend van het Holland Festival nodigen we u uit om dichterbij de makers te komen. Met gelijkgestemden en gasten van het festival verwelkomen we u graag op speciale gelegenheden en geven we u een blik achter de schermen.

GEEFWET

Sinds 1 januari 2012 is het nog aantrekkelijker om het Holland Festival te steunen vanwege de Geefwet die tot 1 januari 2018 van kracht is. De Geefwet houdt in dat giften aan culturele ANBI's met 25% verhoogd mogen worden tot een maximum aan schenkingen van € 5.000 per jaar. Schenkt u meer dan € 5.000, dan kunt u het resterende bedrag voor het reguliere percentage (100%) aftrekken van de inkomstenbelasting. De voordelen van de Geefwet gelden voor alle belastingplichtigen (particulieren en bedrijven) en zijn van toepassing op zowel eenmalige als periodieke schenkingen.

VOORDEEL VAN EEN PERIODIEKE SCHENKING

Een eenmalige gift is beperkt aftrekbaar voor de belasting. Het totaal van de giften op jaarbasis dient hoger te zijn dan 1% (drempel) en kan tot maximaal 10% (plafond) van het inkomen worden afgetrokken. Een periodieke gift is een gift waarbij voor een periode van ten minste vijf opeenvolgende jaren een gelijke uitkering wordt gedaan, vastgelegd in een periodieke akte. De gift is volledig aftrekbaar zonder aftrekdrempel of aftrekplafond.

Wilt u ook Vriend van het Holland Festival worden? Ga voor meer informatie en een aanmeldformulier naar www.hollandfestival.nl/ steun HF / hfvrienden of neem vrijblijvend contact op Leonie Kruizenga, hoofd development op 020 – 788 21 18.

COLOFON

TEKST / TEXT

Joep Stapel
VERTALING / TRANSLATION
Jane Bemont
EINDREDACTIE EN LAY-OUT /
EDITORIAL AND LAY-OUT
Holland Festival

Holland Festival
Piet Heinkade 5
1019 BR Amsterdam
tel. 020 – 788 21 00
fax 020 – 788 21 02
info@hollandfestival.nl
www.hollandfestival.nl

Dit project werd gefinancierd met de steun van de Europese Commissie. De verantwoordelijkheid voor deze publicatie ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de informatie die erin is vervat. / This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

